

un informe raonat les modificacions que entengui que s'hi han de realitzar.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Palau Reial de Madrid, sis d'abril de mil nou-cents vuitanta-u.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,

LEOPOLDO CALVO-SOTELOY BUSTELO

10950 LLEI 8/1981, de 21 d'abril, de retribucions de mestres de taller de centres de formació professional i altres centres docents. («BOE» 115, de 14-5-1981.)

JUAN CARLOS I, REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapigüeu: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

Article primer.

La determinació de les retribucions bàsiques dels funcionaris del cos de mestres de taller d'escoles de mestria industrial s'efectua utilitzant la proporcionalitat vuit, que estableix l'article tercer del Reial decret llei vint-i-dos/mil nou-cents setanta-set, de trenta de març, de reforma de la legislació sobre retribucions de funcionaris.

Article segon.

Amb la finalitat d'establir les retribucions complementàries del cos esmentat, se li atribueix el coeficient tres coma sis.

Article tercer.

A tots els funcionaris de l'Estat o organismes autònoms pertanyents a cossos o plantilles, escalafonats o no, que reuneixin requisits similars quant a funció docent i titulació, que els mestres de taller de les escoles de mestria industrial, els és aplicable el que disposen els dos articles anteriors.

Les retribucions dels funcionaris interins i personal contractat que exerceixin les mateixes funcions que els cossos a què es refereix aquesta Llei, s'han d'acomodar al que disposa la Llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera.

Els efectes econòmics a què es refereixen els articles primer i segon d'aquesta Llei comencen a partir de l'u de gener de mil nou-cents vuitanta-u.

Segona.

S'autoritza el Ministeri d'Hisenda a ampliar els crèdits dels departaments i organismes en què figuren les dotacions dels cossos, escales o places afectades, així com

per fer les transferències que siguin necessàries per executar el que preveu aquesta Llei.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Palau Reial de Madrid, vint-i-u d'abril de mil nou-cents vuitanta-u.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,

LEOPOLDO CALVO-SOTELOY BUSTELO

11198 LLEI 11/1981, de 13 de maig, de modificació del Codi civil en matèria de filiació, pàtria potestat i règim econòmic del matrimoni. («BOE» 119, de 19-5-1981.)

JUAN CARLOS I, REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapigüeu: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

Article primer.

Es modifica el títol V del llibre I del Codi civil, amb els articles cent vuit a cent quaranta-u compresos en aquest, la redacció dels quals és la següent:

TÍTOL V

De la paternitat i filiació

CAPÍTOL PRIMER

De la filiació i els seus efectes

Article 108. La filiació pot tenir lloc per naturalesa i per adopció. La filiació per naturalesa pot ser matrimonial i no matrimonial. És matrimonial quan el pare i la mare estan casats entre ells.

La filiació matrimonial i la no matrimonial, així com l'adoptiva plena, produeixen els mateixos efectes, de conformitat amb les disposicions d'aquest Codi.

Art. 109. La filiació determina els cognoms d'acord amb el que disposa la llei. El fill, en assolir la majoria d'edat, pot sol·licitar que s'alteri l'ordre dels seus cognoms.

Art. 110. El pare i la mare, encara que no tinguin la pàtria potestat, estan obligats a vetllar pels fills menors i a prestar-los aliments.

Art. 111. Queda exclòs de la pàtria potestat i d'altres funcions tuitives i no té drets per ministeri de la llei respecte al fill o als seus descendents, o en les seves herències, el progenitor:

1r. Quan hagi estat condemnat a causa de les relacions a què obeeixi la generació, segons sentència penal ferma.

2n. Quan la filiació hagi estat determinada judicialment contra la seva oposició.

En tots dos casos, el fill ha de portar el cognom del progenitor en qüestió només si ho sol·licita ell mateix o el seu representant legal.

Deixen de tenir efecte aquestes restriccions per determinació del representant legal del fill aprovada judicialment, o per voluntat del mateix fill una vegada arribat a la plena capacitat.

Queden sempre estalvies les obligacions de vetllar pels fills i prestar-los aliments.

CAPÍTOL II

De la determinació i la prova de la filiació

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Art. 112. La filiació produeix els seus efectes des que té lloc. La seva determinació legal té efectes retroactius sempre que la retroactivitat sigui compatible amb la naturalesa d'aquells i la llei no disposi el contrari.

En tot cas, conserven la validesa els actes atorgats, en nom del fill menor o incapaç, pel seu representant legal, abans que la filiació hagi estat determinada.

Art. 113. La filiació s'acredita per la inscripció en el Registre Civil, pel document o la sentència que la determina legalment, per la presumpció de paternitat matrimonial i, a falta dels mitjans anteriors, per la possessió d'estat. Per a l'admissió de proves diferents de la inscripció, cal atenir-se al que disposa la Llei de registre civil.

No és eficaç la determinació d'una filiació si en resulta acreditada una altra de contradictòria.

Art. 114. Els assentaments de filiació poden ser rectificats de conformitat amb la Llei de registre civil, sense perjudici del que disposa especialment aquest títol sobre accions d'impugnació.

També es poden rectificar en qualsevol moment els assentaments que siguin contradictoris amb els fets que una sentència penal declari provats.

SECCIÓ SEGONA

De la determinació de la filiació matrimonial

Art. 115. La filiació matrimonial materna i paterna queda determinada legalment:

- 1r. Per la inscripció del naixement juntament amb la del matrimoni dels pares.
- 2n. Per sentència ferma.

Art. 116. Es presumeixen fills del marit els nascuts després de la celebració del matrimoni i abans dels tres-cents dies següents a la seva dissolució o a la separació legal o de fet dels cònjuges.

Art. 117. Nascut el fill dins els cent vuitanta dies següents a la celebració del matrimoni, el marit pot destruir la presumpció mitjançant una declaració autèntica en contra formalitzada dins dels sis mesos següents al coneixement del part. S'exceptuen els casos en què hagi reconegut la paternitat expressament o tàcitament o hagi conegut l'embaràs de la dona abans de la celebració del matrimoni, llevat que, en aquest últim cas, la declaració autèntica s'hagi formalitzat, amb el consentiment de tots dos, abans del matrimoni o després d'aquest, dins dels sis mesos següents al naixement del fill.

Art. 118. Encara que falti la presumpció de paternitat del marit per causa de la separació legal o de fet dels cònjuges, es pot inscriure la filiació com a matrimonial si hi concorre el consentiment de tots dos.

Art. 119. La filiació adquireix el caràcter de matrimonial des de la data del matrimoni dels progenitors quan aquest tingui lloc amb posterioritat al naixement del fill sempre que el fet de la filiació quedi determinat legalment de conformitat amb el que disposa la secció següent.

El que estableix el paràgraf anterior beneficia, si els pertoca, els descendents del fill mort.

SECCIÓ TERCERA

De la determinació de la filiació no matrimonial

Art. 120. La filiació no matrimonial queda determinada legalment:

- 1r. Pel reconeixement davant l'encarregat del Registre Civil, en testament o en un altre document públic.
- 2n. Per resolució dictada en un expedient tramitat d'acord amb la legislació del Registre Civil.
- 3r. Per sentència ferma.
- 4t. Respecte a la mare, quan es faci constar la filiació materna a la inscripció de naixement practicada dins del termini, d'acord amb el que disposa la Llei de registre civil.

Art. 121. El reconeixement atorgat pels incapaços o pels qui no puguin contraure matrimoni per raó d'edat necessita per ser vàlid l'aprovació judicial amb audiència del ministeri fiscal.

Art. 122. Quan un progenitor faci el reconeixement de manera separada, no pot manifestar la identitat de l'altre si no és que ja està determinada legalment.

Art. 123. El reconeixement d'un fill major d'edat no produeix efectes sense el seu consentiment exprés o tàcit.

Art. 124. L'eficàcia del reconeixement del menor o incapaç requereix el consentiment exprés del seu representant legal o l'aprovació judicial amb audiència del ministeri fiscal i del progenitor conegut legalment.

No és necessari el consentiment o l'aprovació si el reconeixement s'ha efectuat en testament o dins el termini establert per practicar la inscripció del naixement. La inscripció de paternitat així practicada es pot suspendre per la simple petició de la mare durant l'any següent al naixement. Si el pare sol·licita la confirmació de la inscripció, és necessària l'aprovació judicial amb audiència del ministeri fiscal.

Art. 125. Quan els progenitors del menor o incapaç siguin germans o consanguinis en línia recta, determinada legalment la filiació respecte a l'un, només pot quedar determinada legalment respecte a l'altre, prèvia autorització judicial que s'ha d'atorgar, amb l'audiència del ministeri fiscal, quan convingui al menor o incapaç.

Arribat aquest a la plena capacitat, pot, mitjançant declaració autèntica, invalidar aquesta última determinació si no l'ha consentida.

Art. 126. El reconeixement del ja difunt només produeix efectes si el consentien els descendents per si mateixos o per mitjà dels seus representants legals.

CAPÍTOL III

De les accions de filiació

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Art. 127. En els judicis sobre filiació és admissible la investigació de la paternitat i de la maternitat mitjançant tota mena de proves, incloses les biològiques.

El jutge no ha d'admetre la demanda si amb aquesta no es presenta un principi de prova dels fets en què es fonamenta.

Art. 128. Mentre duri el procediment pel qual s'impugna la filiació, el jutge ha d'adoptar les mesures de protecció oportunes sobre la persona i els béns del sotmès a la potestat del que consta com a progenitor.

Reclamada judicialment la filiació, el jutge pot acordar aliments provisionals a càrrec del demandat i, si no, adoptar les mesures de protecció a què es refereix el paràgraf anterior.

Art. 129. Les accions que corresponguin al fill menor d'edat o incapacitat poden ser exercides indistintament pel representant legal o pel ministeri fiscal.

Art. 130. Mort l'actor, els seus hereus poden continuar-ne les accions ja iniciades.

SECCIÓ SEGONA

De la reclamació

Art. 131. Qualsevol persona amb interès legítim té acció perquè es declari la filiació manifestada per la possessió constant d'estat.

Se n'exceptua el cas en què la filiació que es reclami en contradigui una altra de legalment determinada.

Art. 132. A falta de la possessió d'estat corresponent, l'acció de reclamació de la filiació matrimonial, que és imprescriptible, correspon al pare, a la mare o al fill.

Si el fill mor abans que transcorrin quatre anys des que assoleixi la capacitat plena, o durant l'any següent al descobriment de les proves en què s'hagi de fonamentar la demanda, la seva acció correspon als hereus pel temps que falti per completar els terminis esmentats.

Art. 133. L'acció de reclamació de filiació no matrimonial, quan falti la respectiva possessió d'estat, correspon al fill durant tota la seva vida.

Si el fill mor abans que transcorrin quatre anys des que arribi a la capacitat plena, o durant l'any següent al descobriment de les proves en què es fonamenta la demanda, la seva acció correspon als hereus pel temps que falti per completar els terminis esmentats.

Art. 134. L'exercici de l'acció de reclamació, d'acord amb els articles anteriors, pel fill o el progenitor, permet en tot cas la impugnació de la filiació contradictòria.

No es pot reclamar una filiació que en contradigui una altra determinada en virtut d'una sentència.

Art. 135. Encara que no hi hagi una prova directa de la generació o del part, es pot declarar la filiació que resulti del reconeixement exprés o tàcit, de la possessió d'estat, de la convivència amb la mare en l'època de la concepció o d'altres fets dels quals s'infereixi la filiació, de manera anàloga.

SECCIÓ TERCERA

De la impugnació

Art. 136. El marit pot exercir l'acció d'impugnació de la paternitat en el termini d'un any a comptar de la inscripció de la filiació en el Registre Civil. Tanmateix, el termini no corre mentre el marit ignori el naixement.

Si el marit mor abans que transcorri el termini assenyalat al paràgraf anterior, l'acció correspon a cada hereu pel temps que falti per completar el termini esmentat.

Una vegada mort el marit sense conèixer el naixement, l'any es compta des que el conegui l'hereu.

Art. 137. La paternitat pot ser impugnada pel fill durant l'any següent a la inscripció de la filiació. Si és menor o incapacitat, el termini compta des que arribi a la majoria d'edat o a la capacitat legal plena.

L'exercici de l'acció, en interès del fill que sigui menor o incapacitat, correspon, també, durant l'any següent a la inscripció de la filiació, a la mare que en tingui la pàtria potestat o al ministeri fiscal.

Si en les relacions familiars falta la possessió d'estat de filiació matrimonial, la demanda pot ser interposada en qualsevol moment pel fill o els seus hereus.

Art. 138. Els reconeixements que determinin de conformitat amb la llei una filiació matrimonial poden ser impugnats per vici de consentiment de conformitat amb el que disposa l'article 141. La impugnació de la paternitat per altres causes s'ha d'atenir a les normes que conté aquesta secció.

Art. 139. La dona pot exercir l'acció d'impugnació de la seva maternitat justificant la suposició del part o que no és certa la identitat del fill.

Art. 140. Quan en les relacions familiars falti la possessió d'estat, la filiació paterna o materna no matrimonial pot ser impugnada per aquells a qui perjudiqui.

Quan hi hagi possessió d'estat, l'acció d'impugnació correspon a qui apareix com a fill o progenitor i als qui, per la filiació, puguin resultar afectats en la seva qualitat d'hereus forçosos. L'acció caduca passats quatre anys des que el fill, una vegada inscrita la filiació, gaudeixi de la possessió d'estat corresponent.

Els fills tenen en tot cas acció durant un any després d'haver arribat a la capacitat plena.

Art. 141. L'acció d'impugnació del reconeixement realitzat mitjançant error, violència o intimidació correspon a qui l'hagi atorgat. L'acció caduca al cap d'un any del reconeixement o des que cessi el vici de consentiment, i pot ser exercida o continuada pels hereus d'aquell, si ha mort abans que transcorri un any.

Article segon.

Es modifica el títol VII del llibre I del Codi civil amb els articles cent cinquanta-quatre al cent setanta-u compresos en aquest, la redacció del qual és la següent:

TÍTOL VII

De les relacions paternofilials

CAPÍTOL PRIMER

Disposicions generals

Article 154. Els fills no emancipats estan sota la potestat del pare i de la mare.

La pàtria potestat s'exerceix sempre en benefici dels fills, d'acord amb la seva personalitat, i comprèn els deures i les facultats següents:

1r. Vetllar per ells, tenir-los en la seva companyia, alimentar-los, educar-los i procurar-los una formació integral.

2n. Representar-los i administrar els seus béns.

Si els fills tenen seny suficient han de ser escoltats sempre abans d'adoptar decisions que els afectin.

Els pares, en l'exercici de la seva potestat, poden demanar l'auxili de l'autoritat. També poden corregir raonablement i moderadament els fills.

Art. 155. Els fills han de:

1r. Obeir els pares mentre romanguin sota la seva potestat i respectar-los sempre.

2n. Contribuir equitativament, segons les seves possibilitats, a l'aixecament de les càrregues de la família mentre hi convisquin.

Art. 156. La pàtria potestat, l'exerceixen els dos progenitors conjuntament o un de sol amb el consentiment exprés o tàcit de l'altre. Són vàlids els actes que dugui a terme un d'ells conformement a l'ús social i a les circumstàncies o en situacions de necessitat urgent.

En cas de desacord, qualsevol dels dos pot recórrer al jutge, que després d'oïr-los tots dos i el fill si té seny suficient i, en tot cas, si té més de dotze anys, ha d'atribuir

sense recurs ulterior la facultat de decidir al pare o a la mare. Si els desacords són reiterats o hi concorre qualsevol altra causa que entorpeixi greument l'exercici de la pàtria potestat, la pot atribuir totalment o parcialment a un dels pares o distribuir entre ells les seves funcions. Aquesta mesura té vigència durant el termini que es fixi, que mai no pot superar els dos anys.

En els casos dels paràgrafs anteriors, respecte de tercers de bona fe, es presumeix que cada un dels progenitors actua en l'exercici ordinari de la pàtria potestat amb el consentiment de l'altre.

En defecte o per absència, incapacitat o impossibilitat d'un dels pares, la pàtria potestat l'exerceix exclusivament l'altre.

Si els pares viuen separats, la pàtria potestat l'exerceix aquell amb el qual conviu el fill. Tanmateix, el jutge, a sol·licitud fonamentada de l'altre progenitor, pot atribuir al sol·licitant, en interès del fill, la pàtria potestat perquè l'exerceixi conjuntament amb l'altre progenitor, o distribuir entre el pare i la mare les funcions inherents al seu exercici.

Art. 157. El menor no emancipat exerceix la pàtria potestat sobre els seus fills amb l'assistència dels seus pares i, a falta d'ambdós, del seu tutor; en casos de desacord o impossibilitat, amb la del jutge.

Art. 158. El jutge, a instància del mateix fill, de qualsevol parent o del ministeri fiscal, ha de dictar:

1r. Les mesures cautelars convenientes per assegurar la prestació d'aliments i proveir a les futures necessitats del fill, en cas que els pares incompleixin aquest deure.

2n. Les disposicions apropiades a fi d'evitar als fills perturbacions danyoses en els casos de canvi del titular de la potestat de guarda.

3r. En general, les altres disposicions que consideri oportunes, a fi d'apartar el menor d'un perill o d'evitar-li perjudicis.

Art. 159. Si els pares viuen separats i no decideixen de comú acord, els fills i filles menors de set anys queden a cura de la mare, llevat que el jutge, per motius especials, proveeixi d'una altra manera.

Art. 160. Suprimit.

Art. 161. El pare i la mare, encara que no exerceixin la pàtria potestat, tenen el dret de relacionar-se amb els fills menors, excepte amb els adoptats per un altre de manera plena o de conformitat amb el que disposi una resolució judicial.

No es poden impedir sense una causa justa les relacions personals entre el fill i altres parents i persones properes.

En cas d'oposició, el jutge, a petició del menor o del parent o persona propera, ha de resoldre ateses les circumstàncies.

CAPÍTOL II

De la representació legal dels fills

Art. 162. Els pares que tinguin la pàtria potestat tenen la representació legal dels fills menors no emancipats. Se n'exceptuen:

1r. Els actes relatius a drets de la personalitat o d'altres que el fill, d'acord amb les lleis i amb les seves condicions de maduresa, pugui fer per si mateix.

2n. Aquells en què hi hagi conflicte d'interessos entre els pares i el fill.

3r. Els relatius a béns que estiguin exclosos de l'administració dels pares.

Per subscriure contractes que obliguin el fill a efectuar prestacions personals es requereix el seu consenti-

ment previ si té seny suficient, sense perjudici del que estableix l'article 158.

Art. 163. Sempre que en algun assumpte el pare i la mare tinguin un interès oposat al dels fills no emancipats, s'ha de nomenar un defensor dels fills que els representi en judici i fora de judici. També s'ha de procedir al nomenament quan els pares tinguin un interès oposat al del fill menor emancipat la capacitat del qual hagin de completar.

Si el conflicte d'interessos només és amb un dels progenitors, correspon a l'altre per llei i sense necessitat d'un nomenament especial representar el menor o completar-ne la capacitat.

A petició del pare o de la mare, del menor, del ministeri fiscal o de qualsevol persona capaç de comparèixer en judici, el jutge ha de nomenar defensor, amb les facultats que assenyali el parent del menor a qui, si s'escau, correspondria la tutela legítima, i a falta d'aquest o quan tingui interessos contraposats, un altre parent o un estrany.

CAPÍTOL III

Dels béns dels fills i de la seva administració

Art. 164. Els pares han d'administrar els béns dels fills amb la mateixa diligència que els seus propis, i han de complir les obligacions generals de tot administrador i les especials que estableix la Llei hipotecària.

S'exceptuen de l'administració paterna:

1r. Els béns adquirits per títol gratuït quan el disposador ho hagi ordenat de manera expressa. S'ha de complir estrictament la voluntat d'aquest sobre l'administració dels béns i la destinació dels seus fruits.

2n. Els adquirits per successió en què el pare, la mare o ambdós hagin estat justament desheretats o no hagin pogut heretar per causa d'indignitat, que han de ser administrats per la persona designada pel causant i, si no n'hi ha i successivament, per l'altre progenitor o per un administrador judicial nomenat especialment.

3r. Els dels fills adoptats en forma simple, quan així ho hagi acordat el jutge que hagi aprovat l'adopció.

4t. Els que el fill més gran de setze anys hagi adquirit amb el seu treball o la seva indústria. Els actes d'administració ordinària els ha de dur a terme el fill, que necessita el consentiment dels pares per als que la depassin.

Art. 165. Pertanyen sempre al fill no emancipat els fruits dels seus béns, així com tot el que adquireixi amb el seu treball o la seva indústria.

No obstant això, els pares poden destinar els del menor que visqui amb tots dos o amb un sol de sol, en la part que li correspongui, a l'aixecament de les càrregues familiars, i no estan obligats a retre comptes del que hagin consumit en aquestes atencions.

Amb aquesta finalitat s'han de lliurar als pares, en la mesura adequada, els fruits dels béns que ells no administrin. Se n'exceptuen els fruits dels béns a què es refereixen els números 1, 2 i 3 de l'article anterior i els d'aquells donats o deixats als fills especialment per a la seva educació o carrera, però si els pares no tenen mitjans, poden demanar al jutge que se'ls lliuri la part que escaigui en equitat.

Art. 166. Els pares no poden renunciar als drets de què els fills siguin titulars ni alienar o gravar els seus béns immobles, establiments mercantils o industrials, objectes preciosos i valors mobiliaris, llevat del dret de subscripció preferent d'accions, sinó per causes justificades d'utilitat o necessitat i prèvia autorització del jutge del domicili, amb audiència del ministeri fiscal.

Els pares han de sol·licitar autorització judicial per rebutjar l'herència o el llegat deferits al fill o les dona-

cions que li siguin ofertes. Si el jutge denega l'autorització, el llegat, l'herència o la donació s'entenen acceptats automàticament. L'acceptació de l'herència s'entén feta, en tot cas, a benefici d'inventari.

No és necessària l'autorització judicial si el menor ha complert setze anys i hi consent en un document públic, ni per alienar valors mobiliaris, sempre que el seu import es reinverteixi en béns o valors segurs.

Art. 167. Quan l'administració dels pares posi en perill el patrimoni del fill, el jutge, a petició del mateix fill, del ministeri fiscal o de qualsevol parent del menor, pot adoptar les provisions que consideri necessàries per a la seguretat i el resguard dels béns, exigir caució o fiança per a la continuació en l'administració, o fins i tot nomenar un administrador.

Art. 168. Al terme de la pàtria potestat els fills poden exigir als pares la rendició de comptes de l'administració que hagin exercit sobre els seus béns fins llavors. L'acció per exigir el compliment d'aquesta obligació prescriu al cap de tres anys.

En cas de pèrdua o deteriorament dels béns per dol o culpa greu, els pares han de respondre dels danys i perjudicis soferts.

CAPÍTOL IV

De l'extinció de la pàtria potestat

Art. 169. La pàtria potestat s'acaba:

- 1r. Per la mort o la declaració de mort dels pares o del fill.
- 2n. Per l'emancipació.
- 3r. Per l'adopció del fill.

Art. 170. El pare o la mare poden ser privats totalment o parcialment de la seva potestat per sentència fonamentada en l'incompliment dels deures inherents a aquesta o dictada en causa criminal o matrimonial.

Els tribunals, en benefici i interès del fill, poden acordar la recuperació de la pàtria potestat quan hagi cessat la causa que en va motivar la privació.

Art. 171. La pàtria potestat sobre els fills que hagin estat incapacitats per deficiències o anomalies psíquiques o per sordmudesa, queda prorrogada per ministeri de la llei en arribar aquells a la majoria d'edat. Si el fill major d'edat solter que viu en companyia dels pares o de qualsevol d'ells és incapacitat per alguna de les causes indicades, no s'ha de constituir la tutela, sinó que s'ha de rehabilitar la pàtria potestat, que l'ha d'exercir qui correspongui si el fill és menor d'edat. La pàtria potestat prorrogada en qualsevol d'aquestes dues formes s'ha d'exercir amb subjecció al que disposin especialment la resolució d'incapacitació i, subsidiàriament, les regles d'aquest títol.

La pàtria potestat prorrogada s'extingeix:

- 1r. Per la mort o declaració de defunció d'ambdós pares o del fill.
- 2n. Per l'adopció del fill.
- 3r. Perquè s'ha declarat la cessació de la incapacitat.
- 4t. Perquè l'incapacitat ha contret matrimoni.

Si en cessar la pàtria potestat prorrogada subsisteix l'estat d'incapacitació, s'ha de constituir la tutela.

Article tercer.

El títol III del llibre IV del Codi civil i els articles mil tres-cents quinze a mil quatre-cents quaranta-quatre que hi estan compresos queden redactats de la manera següent:

TÍTOL III

Del règim econòmic matrimonial

CAPÍTOL PRIMER

Disposicions generals

Article 1.315. El règim econòmic del matrimoni és el que els cònjuges estipulin en capítols matrimonials, sense altres limitacions que les que estableix aquest Codi.

Art. 1.316. A falta de capítols o quan aquests siguin ineficaços, el règim és el de la societat de guanys.

Art. 1.317. La modificació del règim econòmic matrimonial duta a terme durant el matrimoni no perjudica en cap cas els drets ja adquirits per tercers.

Art. 1.318. Els béns dels cònjuges estan subjectes a l'aixecament de les càrregues del matrimoni.

Quan un dels cònjuges incompleixi el deure de contribuir a la participació en aquestes càrregues, el jutge, a instància de l'altre, ha de dictar les mesures cautelars que consideri convenientes a fi d'assegurar-ne el compliment i els acòmptes necessaris o proveir a les necessitats futures.

Quan un cònjuge no tingui béns propis suficients, les despeses necessàries causades en litigis que sostingui contra l'altre cònjuge sense que hi hagi mala fe o temeritat, o contra un tercer si repercuteixen en profit de la família, són a càrrec del cabal comú i, si no, se sufraguen a compte dels béns propis de l'altre cònjuge quan la posició econòmica d'aquest impedeixi al primer, per imperatiu de la Llei d'enjudiciament civil, obtenir el benefici de justícia gratuïta.

Art. 1.319. Qualsevol dels cònjuges pot fer els actes encaminats a atendre les necessitats ordinàries de la família, encomanades a la seva cura, d'acord amb l'ús del lloc i les circumstàncies.

Dels deutes contractats en l'exercici d'aquesta potestat n'han de respondre solidàriament els béns comuns i els del cònjuge que contregui el deute i, subsidiàriament, els de l'altre cònjuge.

El qui hagi aportat cabals propis per satisfer aquestes necessitats té dret a ser-ne reintegrat de conformitat amb el seu règim matrimonial.

Art. 1.320. Per disposar dels drets sobre l'habitatge habitual i els mobles d'ús ordinari de la família, encara que aquests drets pertanyin a un sol dels cònjuges, es requereix el consentiment de tots dos o, si s'escau, autorització judicial.

La manifestació errònia o falsa de qui fa la disposició sobre el caràcter de l'habitatge no perjudica l'adquirent de bona fe.

Art. 1.321. Mort un dels cònjuges, la roba, el mobiliari i els estris que constitueixin l'aixovar de l'habitatge habitual comú dels esposos es lliuren al que sobrevisqui, sense computar-los en el seu haver.

No es consideren compresos a l'aixovar les joies, els objectes artístics, històrics i altres d'un valor extraordinari.

Art. 1.322. Quan la llei requereixi per a un acte d'administració o disposició que un dels cònjuges actuï amb el consentiment de l'altre, els actes fets sense el dit consentiment i que no hagin estat expressament o tàcitament confirmats poden ser anul·lats a instància del cònjuge el consentiment del qual s'hagi omès o dels seus hereus.

Amb tot, són nuls els actes a títol gratuït sobre béns comuns si falta, en aquests casos, el consentiment de l'altre cònjuge.

Art. 1.323. El marit i la muller es poden transmetre per qualsevol títol béns i drets i poden fer entre ells tota mena de contractes.

Art. 1.324. Per provar entre cònjuges que determinats béns són propis d'un d'ells, és suficient la confessió

de l'altre, però aquesta confessió per si sola no ha de perjudicar els hereus forçosos del confessant, ni els creditors, siguin de la comunitat o de cadascun dels cònjuges.

CAPÍTOL II

Dels capítols matrimonials

Art. 1.325. En capítols matrimonials els atorgants poden estipular, modificar o substituir el règim econòmic del seu matrimoni o qualssevol altres disposicions per raó d'aquest.

Art. 1.326. Els capítols matrimonials es poden atorgar abans de celebrar el matrimoni o després d'haver-lo celebrat.

Art. 1.327. Perquè siguin vàlids, els capítols han de constar en escriptura pública.

Art. 1.328. És nul·la qualsevol estipulació contrària a les lleis o als bons costums o limitadora de la igualtat de drets que correspongui a cada cònjuge.

Art. 1.329. El menor que d'acord amb la llei es pugui casar pot atorgar capítols matrimonials abans o després del casament, però necessita el concurs i el consentiment dels pares o tutor, llevat que es limiti a pactar el règim de separació o participació.

Art. 1.330. L'incapacitat judicialment només pot atorgar capítols matrimonials amb l'assistència del seu representant legal i, si s'escau, autoritzat pel consell de família.

Art. 1.331. Perquè sigui vàlida la modificació dels capítols matrimonials s'ha de fer amb l'assistència i el concurs de les persones que hi van intervenir com a atorgants si són vives i la modificació afecta drets concedits per aquestes persones.

Art. 1.332. L'existència de pactes modificatius de capítols anteriors s'indica mitjançant una nota en l'escriptura que contingui l'estipulació anterior, i el notari ho ha de fer constar a les còpies que expedeixi.

Art. 1.333. En tota inscripció de matrimoni en el Registre Civil s'ha de fer menció, si s'escau, dels capítols matrimonials que s'hagin atorgat, així com dels pactes, les resolucions judicials i altres fets que modifiquin el règim econòmic del matrimoni. Si uns o altres afecten immobles, s'ha d'anotar al Registre de la Propietat, en la forma i als efectes que preveu la Llei hipotecària.

Art. 1.334. Tot el que s'estipuli en capítols sota el supòsit de futur matrimoni queda sense efecte en el cas que no es contregui en el termini d'un any.

Art. 1.335. La invalidesa dels capítols matrimonials es regeix per les regles generals dels contractes. Les conseqüències de l'anul·lació no perjudiquen els tercers de bona fe.

CAPÍTOL III

De les donacions per raó de matrimoni

Art. 1.336. Són donacions per raó de matrimoni les que fa qualsevol persona, abans de celebrar-lo, en consideració a aquest i en favor d'un espòs o de tots dos.

Art. 1.337. Aquestes donacions es regeixen per les regles ordinàries quan no les modifiquin els articles següents.

Art. 1.338. El menor que d'acord amb la llei es pugui casar també pot, en capítols matrimonials o fora d'aquests, fer donacions per raó del seu matrimoni, amb l'autorització dels pares o del tutor. Per acceptar-les, cal atènyer-se al que disposa el títol II del llibre III d'aquest Codi.

Art. 1.339. Els béns donats conjuntament als esposos pertanyen a tots dos en proindivisió ordinària i per parts iguals, llevat que el donant hagi disposat una altra cosa.

Art. 1.340. El qui doni o prometi per raó de matrimoni només està obligat al sanejament per evicció o vicis ocults si ha actuat amb mala fe.

Art. 1.341. Per raó de matrimoni els futurs esposos es poden donar béns presents.

També es poden donar béns futurs abans del matrimoni en capítols, només per al cas de mort, i en la mesura marcada per les disposicions referents a la successió testada.

Art. 1.342. Queden sense efecte les donacions per raó de matrimoni si no s'arriba a contreure en el termini d'un any.

Art. 1.343. Aquestes donacions són revocables per les causes comunes, excepte la supervivència o supervivència de fills.

En les atorgades per tercers, es considera incompliment de càrregues, a més de qualssevol altres d'específiques a les quals es pugui haver subordinat la donació, l'anul·lació del matrimoni per qualsevol causa, la separació i el divorci si són imputables al cònjuge donatari, segons la sentència, els fets que els van causar.

En les atorgades pels contraents, es considera incompliment de càrregues, a més de les específiques, l'anul·lació del matrimoni si el donatari ha obrat de mala fe. Es considera ingratitude, a més dels supòsits legals, el fet que el donatari es constitueixi en causa de desheretament de l'article 855 o li sigui imputable, segons la sentència, la causa de separació o divorci.

CAPÍTOL IV

De la societat de guanys

SECCIÓ PRIMERA

Disposicions generals

Art. 1.344. Mitjançant la societat de guanys es fan comuns per al marit i la muller els guanys o beneficis obtinguts indistintament per qualsevol d'ells, que els han de ser atribuïts per meitats en dissoldre's.

Art. 1.345. La societat de guanys comença en el moment de la celebració del matrimoni o, posteriorment, en el moment de pactar-se en capítols.

SECCIÓ SEGONA

Dels béns privatus i comuns

Art. 1.346. Són privatus de cada un dels cònjuges:

1r. Els béns i drets que li pertanyien en començar la societat.

2n. Els que adquireixi després per títol gratuït.

3r. Els adquirits a costa o en substitució de béns privatus.

4t. Els adquirits per dret de retracte pertanyent a un sol dels cònjuges.

5è. Els béns i els drets patrimonials inherents a la persona i els no transmissibles entre vius.

6è. El rescabament per danys inferits a la persona d'un dels cònjuges o als seus béns privatus.

7è. La roba i els objectes d'ús personal que no siguin d'un valor extraordinari.

8. Els instruments necessaris per exercir la professió o ofici, excepte que siguin part integrant o pertinences d'un establiment o explotació de caràcter comú.

Els béns esmentats als apartats 4t i 8è no perden el caràcter de privatus pel fet que l'adquisició s'hagi realitzat amb fons comuns, però, en aquest cas, la societat és creditora del cònjuge propietari pel valor satisfet.

Art. 1.347. Són béns de guanys:

1r. Els obtinguts pel treball o la indústria de qualsevol dels cònjuges.

2n. Els fruits, les rendes o els interessos que produeixin tant els béns privatisos com els béns de guanys.

3r. Els adquirits a títol oneros a càrrec del cabal comú, tant si l'adquisició es fa per a la comunitat, com si es fa per a un sol dels cònjuges.

4t. Els adquirits per dret de retracte de caràcter de guanys, encara que ho siguin amb fons privatisos, cas en què la societat és deutora del cònjuge pel valor satisfet.

5è. Les empreses i els establiments fundats durant la vigència de la societat per qualsevol dels cònjuges a compte dels béns comuns. Si en la formació de l'empresa o establiment concorren capital privatiu i capital comú, s'ha d'aplicar el que disposa l'article 1.354.

Art. 1.348. Sempre que una quantitat o un crèdit pagables en un cert nombre d'anys pertanyi privativament a un dels cònjuges, no són de guanys les sumes que es cobrin en els terminis vençuts durant el matrimoni, sinó que es consideren capital del marit o de la muller, segons a qui pertanyi el crèdit.

Art. 1.349. El dret d'usdefruit o de pensió, pertanyent a un dels cònjuges, forma part dels seus béns propis; però els fruits, les pensions o els interessos meritats durant el matrimoni són de guanys.

Art. 1.350. Es consideren de guanys els caps de bestiar que en dissoldre's la societat superin el nombre de caps aportat per cadascun dels cònjuges amb caràcter privatiu.

Art. 1.351. Els guanys obtinguts pel marit o la muller en el joc o els procedents d'altres causes que eximeixin de la restitució, pertanyen a la societat de guanys.

Art. 1.352. Les noves accions o altres títols o participacions socials subscrits com a conseqüència de la titularitat d'altres de privatisos també són privatisos. Així mateix, ho són les quantitats obtingudes per l'alienació del dret a subscriure.

Si per pagar la subscripció s'utilitzen fons comuns o s'emeten les accions amb càrrec als beneficis, se n'ha de reemborsar el valor satisfet.

Art. 1.353. Els béns donats o deixats en testament als cònjuges conjuntament i sense una especial designació de parts, constant la societat, es consideren béns de guanys, sempre que la liberalitat sigui acceptada per tots dos i el donant o testador no hagi disposat el contrari.

Art. 1.354. Els béns adquirits mitjançant preu o contraprestació, en part de guanys i en part privatiu, corresponen en proindivisió a la societat de guanys i al cònjuge o cònjuges en proporció amb el valor de les aportacions respectives.

Art. 1.355. Els cònjuges, de comú acord, poden atribuir la condició de béns de guanys als béns que adquireixin a títol oneros durant el matrimoni, sigui quina sigui la procedència del preu o contraprestació i la forma i els terminis en què se satisfaci.

Si l'adquisició es fa de manera conjunta i sense atribució de quotes, es presumeix la seva voluntat favorable al caràcter de guanys d'aquests béns.

Art. 1.356. Els béns adquirits per un dels cònjuges, constant la societat, per preu ajornat, tenen naturalesa de béns de guanys si el primer desemborsament té aquest caràcter, encara que els terminis restants se satisfacin amb diners privatisos. Si el primer desemborsament té caràcter privatiu, el bé és d'aquesta naturalesa.

Art. 1.357. Els béns comprats a terminis per un dels cònjuges abans de començar la societat sempre tenen caràcter privatiu, encara que la totalitat o una part del preu ajornat se satisfaci amb diners de guanys.

Se n'exceptuen l'habitatge i l'ajudar familiars, respecte dels quals s'aplica l'article 1.354.

Art. 1.358. Quan d'acord amb aquest Codi els béns siguin privatisos o de guanys, amb independència de la procedència del cabal amb què es realitzi l'adquisició, s'ha de reemborsar el valor satisfet a càrrec, respectivament, del cabal comú o del propi, mitjançant el reintegrament del seu import actualitzat en el moment de la liquidació.

Art. 1.359. Les edificacions, les plantacions i qualsevol altres millores que es realitzin en els béns de guanys i en els privatisos tenen el caràcter corresponent als béns als quals afectin, sense perjudici del reemborsament del valor satisfet.

Això no obstant, si la millora feta en béns privatisos és deguda a la inversió de fons comuns o a l'activitat de qualsevol dels cònjuges, la societat és creditora de l'augment del valor que els béns tinguin com a conseqüència de la millora, en el moment de la dissolució de la societat o de l'alienació del bé millorat.

Art. 1.360. Les mateixes regles de l'article anterior s'apliquen als increments patrimonials incorporats a una explotació, un establiment mercantil o un altre gènere d'empresa.

Art. 1.361. Es presumeixen de guanys els béns existents en el matrimoni mentre no es provi que pertanyen privativament al marit o a la muller.

SECCIÓ TERCERA

De les càrregues i les obligacions de la societat de guanys

Art. 1.362. Són a càrrec de la societat de guanys les despeses que s'originin per alguna de les causes següents:

1a. El manteniment de la família, l'alimentació i l'educació dels fills comuns i les atencions de previsió adequades als usos i a les circumstàncies de la família.

L'alimentació i l'educació dels fills d'un sol dels cònjuges és a càrrec de la societat de guanys quan conviuguin a la llar familiar. En cas contrari, les despeses derivades d'aquests conceptes són sufragades per la societat de guanys, però donen lloc al reintegrament en el moment de la liquidació.

2a. L'adquisició, la tinença i el gaudi dels béns comuns.

3a. L'administració ordinària dels béns privatisos de qualsevol dels cònjuges.

4a. L'explotació regular dels negocis o l'acompliment de la professió, art o ofici de cada cònjuge.

Art. 1.363. També són a càrrec de la societat les quantitats donades o promeses pels dos cònjuges de comú acord, quan no hagin pactat que s'hagin de satisfer amb els béns privatisos d'un d'ells en tot o en part.

Art. 1.364. El cònjuge que hagi aportat béns privatisos per a les despeses o els pagaments que siguin a càrrec de la societat té dret que ser reintegrat del valor a càrrec del patrimoni comú.

Art. 1.365. Els béns de guanys responen directament davant del creditor dels deutes contrets per un cònjuge:

1r. En l'exercici de la potestat domèstica o de la gestió o disposició de guanys, que li correspongui per llei o per capítols.

2n. En l'exercici ordinari de la professió, art o ofici, o en l'administració ordinària dels béns propis.

Si el marit o la muller són comerciants, cal atènyer-se al que disposa el Codi de comerç.

Art. 1.366. Les obligacions extracontractuals d'un cònjuge, conseqüència de la seva actuació en benefici de la societat conjugal o en l'àmbit de l'administració dels béns, són de la responsabilitat i a càrrec d'aquella, excepte si són degudes a dol o culpa greu del cònjuge deutor.

Art. 1.367. Els béns de guanys responen en tot cas de les obligacions contraetes pels dos cònjuges conjuntament o per un d'ells amb el consentiment exprés de l'altre.

Art. 1.368. Els béns de guanys també responen de les obligacions contraetes per un sol dels cònjuges en cas de separació de fet per atendre les despeses de manteniment, previsió i educació dels fills que estiguin a càrrec de la societat de guanys.

Art. 1.369. Els deutes d'un cònjuge que són, a més, deutes de la societat, també en responen solidàriament els béns d'aquesta.

Art. 1.370. Del preu ajornat del bé de guanys adquirit per un cònjuge sense el consentiment de l'altre, sempre en respon el bé adquirit, sense perjudici de la responsabilitat d'altres béns segons les regles d'aquest Codi.

Art. 1.371. El que hagi perdut i pagat durant el matrimoni algun dels cònjuges en qualsevol classe de joc no disminueix la seva part respectiva dels guanys sempre que l'import de la pèrdua es pugui considerar moderat d'acord amb l'ús i les circumstàncies de la família.

Art. 1.372. Del que hagi perdut i no hagi pagat algun dels cònjuges en els jocs en què la llei concedeix acció per reclamar el que es guanyi, en responen exclusivament els béns privatis del deutor.

Art. 1.373. Cada cònjuge respon amb el seu patrimoni personal dels deutes propis i, si els seus béns privatis no són suficients per fer-los efectius, el creditor pot demanar l'embargament de béns de guanys, que ha de ser immediatament notificat a l'altre cònjuge, i aquest pot exigir que en l'embargament se substitueixin els béns comuns per la part que té el cònjuge deutor en la societat conjugal, cas en què l'embargament comporta la dissolució de la societat.

Si es fa l'execució sobre béns comuns, es considera que el cònjuge deutor ja ha rebut a compte de la seva participació el valor d'aquells en el moment en què els aboni amb altres cabals propis o en el moment de liquidar la societat conjugal.

Art. 1.374. Després de la dissolució a què es refereix l'article anterior s'aplica el règim de separació de béns, llevat que, en el termini de tres mesos, el cònjuge del deutor opti en document públic per començar una nova societat de guanys.

SECCIÓ QUARTA

De l'administració de la societat de guanys

Art. 1.375. Si no hi ha pacte en capítols, la gestió i les disposicions dels béns de guanys corresponen conjuntament als cònjuges, sense perjudici del que determinen els articles següents.

Art. 1.376. Quan en la realització d'actes d'administració és necessari el consentiment dels dos cònjuges i un d'ells està impedit per prestar-lo, o s'hi nega injustificadament, el jutge el pot suplir si troba fundada la petició.

Art. 1.377. Per realitzar actes de disposició a títol oneros sobre béns de guanys es requereix el consentiment de tots dos cònjuges.

Si un el nega o està impedit per prestar-lo, el jutge, amb la informació sumària prèvia, pot autoritzar un o diversos actes dispositius quan ho consideri d'interès per a la família. Excepcionalment ha d'acordar les limitacions o les caucions que consideri convenients.

Art. 1.378. Són nuls els actes a títol gratuït si no hi concorre el consentiment de tots dos cònjuges. Tanmateix, cada un d'ells pot realitzar liberalitats d'ús amb els béns de guanys.

Art. 1.379. Cada un dels cònjuges pot disposar per testament de la meitat dels béns de guanys.

Art. 1.380. La disposició testamentària d'un bé de guanys produeix tots els seus efectes si és adjudicat a

l'herència del testador. En cas contrari s'entén llegat el valor que tenia el bé en el moment del decés.

Art. 1.381. Els fruits i els guanys dels patrimonis privatis i els guanys de qualsevol dels cònjuges formen part de l'haver de la societat i estan subjectes a les càrregues i les responsabilitats de la societat de guanys. Tanmateix, cada cònjuge, com a administrador del seu patrimoni privatiu, pot disposar, a aquest únic efecte, dels fruits i productes dels seus béns.

Art. 1.382. Cada cònjuge, sense el consentiment de l'altre, però sempre amb el seu coneixement, pot prendre com a acompte el numerari de guanys que li calgui per a l'exercici de la seva professió o l'administració ordinària dels seus béns, d'acord amb els usos i les circumstàncies de la família.

Art. 1.383. Els cònjuges s'han d'informar recíprocament i periòdicament sobre la situació i els rendiments de qualsevol activitat econòmica seva.

Art. 1.384. Són vàlids els actes d'administració de béns i els de disposició de diners o títols valors realitzats pel cònjuge a nom del qual figurin o en poder del qual estiguin.

Art. 1.385. Els drets de crèdit, sigui quina sigui la seva naturalesa, són exercitats pel cònjuge a nom del qual apareguin constituïts.

Qualsevol dels cònjuges pot exercitar la defensa dels béns i els drets comuns per via d'acció o d'excepció.

Art. 1.386. Per fer despeses urgents de caràcter necessari, encara que siguin extraordinàries, n'hi ha prou amb el consentiment d'un sol dels cònjuges.

Art. 1.387. L'administració i la disposició dels béns de la societat de guanys es transfereix per ministeri de la llei al cònjuge que sigui tutor o representant legal del seu consort.

Art. 1.388. Els tribunals poden conferir l'administració a un sol dels cònjuges quan l'altre estigui impossibilitat per prestar consentiment o hagi abandonat la família o hi hagi separació de fet.

Art. 1.389. El cònjuge en qui recaigui l'administració en virtut del que disposen els dos articles anteriors té plenes facultats per fer-ho, llevat que el jutge, quan ho consideri d'interès per a la família, i amb la informació sumària prèvia, estableixi cauteles o limitacions.

En tot cas, per realitzar actes de disposició sobre immobles, establiments mercantils, objectes preciosos o valors mobiliaris, llevat del dret de subscripció preferent, necessita autorització judicial.

Art. 1.390. Si com a conseqüència d'un acte d'administració o de disposició dut a terme per un sol dels cònjuges aquest n'ha obtingut un benefici o lucre exclusiu per a ell o ha ocasionat dolosament un dany a la societat, n'és deutor de l'import, encara que l'altre cònjuge no impugni l'eficàcia de l'acte quan sigui procedent.

Art. 1.391. Quan el cònjuge hagi dut a terme un acte en frau dels drets del consort és aplicable, en tot cas, el que disposa l'article anterior i, a més, si l'adquirent ha procedit de mala fe, l'acte és rescindible.

SECCIÓ CINQUENA

De la dissolució i la liquidació de la societat de guanys

Art. 1.392. La societat de guanys conclou de ple dret:

- 1r. Quan es dissolgui el matrimoni.
- 2n. Quan sigui declarat nul.
- 3r. Quan es decreti judicialment la separació dels cònjuges.
- 4t. Quan els cònjuges convinguin un règim econòmic diferent en la forma que preveu aquest Codi.

Art. 1.393. La societat de guanys també conclou per decisió judicial, a petició d'un dels cònjuges, en algun dels casos següents:

1r. Haver estat l'altre cònjuge judicialment incapacitat, declarat absent o en fallida o concurs de creditors, o condemnat per abandonó de família.

Perquè el jutge n'acordi la dissolució n'hi ha prou que el cònjuge que la demana presenti la resolució judicial corresponent.

2n. Realitzar l'altre cònjuge per si sol actes dispositius o de gestió patrimonial que comportin frau, dany o perill per als drets de l'altre en la societat.

3r. Haver estat separat de fet des de fa més d'un any per acord mutu o per abandonó de la llar.

4t. Incomplir greument i reiteradament el deure d'informar sobre la marxa i els rendiments de les seves activitats econòmiques.

Quant a la dissolució de la societat per l'embargament de la part d'un dels cònjuges per deutes propis, cal atènyer-se al que disposa especialment aquest Codi.

Art. 1.394. Els efectes de la dissolució que preveu l'article anterior es produeixen des de la data en què s'acordi. Si hi ha plet sobre la concurrència de la causa de dissolució, després d'iniciar-ne la tramitació, s'ha de practicar l'inventari, i el jutge ha d'adoptar les mesures necessàries per a l'administració del cabal, amb requeriment de llicència judicial per a tots els actes que excedeixin l'administració ordinària.

Art. 1.395. Quan la societat de guanys es dissolgui per nul·litat del matrimoni i un dels cònjuges hagi estat declarat de mala fe, l'altre pot optar per la liquidació del règim matrimonial segons les normes d'aquesta secció o per les disposicions relatives al règim de participació, i el contraent de mala fe no té dret a participar en els guanys obtinguts pel consort.

Art. 1.396. Dissolta la societat s'ha de procedir a fer-ne la liquidació, que ha de començar per un inventari de l'actiu i el passiu de la societat.

Art. 1.397. S'han d'incloure a l'actiu:

1r. Els béns de guanys existents en el moment de la dissolució.

2n. L'import actualitzat del valor que tenien els béns en ser alienats per negoci il·legal o fraudulent si no han estat recuperats.

3r. L'import actualitzat de les quantitats pagades per la societat que eren a càrrec només d'un cònjuge i, en general, les que constitueixen crèdits de la societat contra aquest.

Art. 1.398. El passiu de la societat està integrat per les partides següents:

1a. Els deutes pendents a càrrec de la societat.

2a. L'import actualitzat del valor dels béns privatis quan la seva restitució s'hagi de fer en metàl·lic perquè s'han gastat en interès de la societat.

S'aplica la mateixa regla als deterioraments produïts en els esmentats béns pel seu ús en benefici de la societat.

3a. L'import actualitzat de les quantitats que, havent estat pagades per un sol dels cònjuges, siguin a càrrec de la societat i, en general, les que constitueixen crèdits dels cònjuges contra la societat.

Art. 1.399. Acabat l'inventari, es paguen en primer lloc els deutes de la societat, començant pels alimentaris que, en qualsevol cas, tenen preferència.

Respecte dels altres, si amb el cabal inventariat no n'hi ha prou, s'ha d'observar el que es disposa per a la concurrència i la prelación de crèdits.

Art. 1.400. Quan no hi hagi prou metàl·lic per pagar dels deutes, es poden oferir amb aquesta finalitat adjudicacions de béns de guanys, però si qualsevol partícip o creditor ho demana s'han d'alienar i pagar amb el seu import.

Art. 1.401. Mentre no s'hagin pagat del tot els deutes de la societat, els creditors conserven els seus crèdits

contra el cònjuge deutor. El cònjuge no deutor respon amb els béns que li hagin estat adjudicats, si se n'ha formulat degudament inventari judicial o extrajudicial.

Si com a conseqüència d'això resulta que un dels cònjuges ha pagat més quantitat de la que li és imputable, pot repetir contra l'altre.

Art. 1.402. Els creditors de la societat de guanys tenen en la liquidació els mateixos drets que els reconeixen les lleis en la partició i la liquidació de les herències.

Art. 1.403. Pagats els deutes i les càrregues de la societat, s'han d'abonar les indemnitzacions i els reintegraments deguts a cada cònjuge fins on arribi el cabal inventariat, amb les compensacions que corresponguin quan el cònjuge sigui deutor de la societat.

Art. 1.404. Fetes les deduccions en el cabal inventariat que prefixen els articles anteriors, el romanent constitueix l'haver de la societat de guanys, que s'ha de dividir per meitats entre marit i muller o els seus hereus respectius.

Art. 1.405. Si un dels cònjuges, en el moment de la liquidació, és creditor personal de l'altre, pot exigir que se li satisfaci el crèdit adjudicant-li béns comuns, llevat que el deutor pagui voluntàriament.

Art. 1.406. Cada cònjuge té dret que siguin inclosos preferentment en el seu haver, fins on aquest arribi:

1r. Els béns d'ús personal no inclosos en el número 7 de l'article 1.346.

2n. L'explotació agrícola, comercial o industrial que hagi portat amb el seu treball.

3r. El local on hagi exercit la seva professió.

4t. En cas de mort de l'altre cònjuge, l'habitatge on tenia la residència habitual.

Art. 1.407. En els casos dels números 3 i 4 de l'article anterior, el cònjuge pot demanar, a elecció seva, que se li atribueixin els béns en propietat o que es constitueixi sobre aquests a favor seu un dret d'ús o habitació. Si el valor dels béns o el dret supera el de l'haver del cònjuge adjudicatari, aquest ha d'abonar la diferència en diners.

Art. 1.408. De la massa comuna de béns s'han de donar aliments als cònjuges o, si s'escau, al supervivent i als fills mentre es faci la liquidació del cabal inventariat i fins que se'ls lliuri el seu haver; però els n'han de rebaixar la part que passí dels que els hagin correspost per raó de fruits i rendes.

Art. 1.409. Sempre que s'hagi d'executar simultàniament la liquidació de béns de guanys de dos o més matrimonis contrets per una mateixa persona, per determinar el capital de cada societat s'admeten tota classe de proves en defecte d'inventaris. En cas de dubte s'atribueixen els de guanys a les diferents societats proporcionalment, segons el temps de la durada i els béns i ingressos dels cònjuges respectius.

Art. 1.410. En tot el que no preveu aquest capítol sobre formació d'inventari, regles sobre taxació i vendes de béns, divisió del cabal, adjudicacions als partícips i altres que no hi estiguin determinats expressament, s'han d'observar les disposicions sobre la partició i la liquidació de l'herència.

CAPÍTOL V

Del règim de participació

Art. 1.411. En el règim de participació cada un dels cònjuges adquireix el dret a participar en els guanys obtinguts pel consort durant el temps en què el dit règim hagi estat vigent.

Art. 1.412. A cada cònjuge li correspon l'administració, el gaudi i la lliure disposició tant dels béns que li pertanyen en el moment de contraure matrimoni com dels que pugui adquirir després per qualsevol títol.

Art. 1.413. En tot el que no preveu aquest capítol s'han d'aplicar, durant la vigència del règim de participació, les normes relatives al de separació de béns.

Art. 1.414. Si els casats en règim de participació adquireixen conjuntament algun bé o dret, els pertany en proindivisió ordinària.

Art. 1.415. El règim de participació s'extingeix en els casos previstos per a la societat de guanys, i s'hi aplica el que disposen els articles 1.394 i 1.395.

Art. 1.416. Un cònjuge pot demanar la terminació del règim de participació quan l'administració irregular de l'altre comprometi greument els seus interessos.

Art. 1.417. Produïda l'extinció, es determinen els guanys per les diferències entre els patrimonis inicial i final de cada cònjuge.

Art. 1.418. Es considera constituït el patrimoni inicial de cada cònjuge:

1r. Pels béns i els drets que li pertanyien en començar el règim.

2n. Pels adquirits després a títol d'herència, donació o llegat.

Art. 1.419. Les obligacions del cònjuge es dedueixen en començar el règim i, si s'escau, les successòries o les càrregues inherents a la donació o llegat, en el que no excedeixin els béns heretats o donats.

Art. 1.420. Si el passiu és superior a l'actiu no hi ha patrimoni inicial.

Art. 1.421. Els béns constitutius del patrimoni inicial s'estimen segons l'estat i el valor que tenien en començar el règim o, si s'escau, en el moment en què van ser adquirits.

L'import de l'estimació s'ha d'actualitzar el dia en què el règim hagi cessat.

Art. 1.422. El patrimoni final de cada cònjuge està format pels béns i els drets de què sigui titular en el moment de la terminació del règim, amb deducció de les obligacions encara no satisfetes encara.

Art. 1.423. S'inclou en el patrimoni final el valor dels béns de què un dels cònjuges hagi disposat a títol gratuït sense el consentiment del consort, excepte si es tracta de liberalitats d'ús.

Art. 1.424. La mateixa regla s'aplica respecte dels actes realitzats per un dels cònjuges en frau dels drets de l'altre.

Art. 1.425. Els béns constitutius del patrimoni final s'estimen segons l'estat i el valor que tenien en el moment de la terminació del règim, i els alienats gratuïtament o fraudulentament, d'acord amb l'estat que tenien el dia de l'alienació i pel valor que haurien tingut si s'haguessin conservat fins al dia de l'acabament.

Art. 1.426. Els crèdits que un dels cònjuges tingui contra l'altre, per qualsevol títol, fins i tot pel fet haver atès o complert obligacions d'aquell, també es computen en el patrimoni final del cònjuge creditor i es dedueixen del patrimoni del cònjuge deutor.

Art. 1.427. Quan la diferència entre els patrimonis final i inicial d'un cònjuge i de l'altre doni resultat positiu, el cònjuge el patrimoni del qual hagi experimentat menys increment ha de percebre la meitat de la diferència entre el seu propi increment i el de l'altre cònjuge.

Art. 1.428. Quan únicament un dels patrimonis doni resultat positiu, el dret de la participació consisteix, per al cònjuge no titular del dit patrimoni, en la meitat d'aquell increment.

Art. 1.429. En constituir-se el règim es pot pactar una participació diferent de la que estableixen els dos articles anteriors, però ha de regir de la mateixa manera i en la mateixa proporció respecte dels dos patrimonis i en favor dels dos cònjuges.

Art. 1.430. No es pot convenir una participació que no sigui per meitats si hi ha descendents no comuns.

Art. 1.431. El crèdit de participació ha de ser satisfet en diners. Si hi ha dificultats greus per al pagament

immediat, el jutge en pot concedir l'ajornament, sempre que no excedeixi els tres anys i que el deute i els seus interessos legals quedin prou garantits.

Art. 1.432. El crèdit de participació es pot pagar mitjançant l'adjudicació de béns concrets, per acord dels interessats o si ho concedeix el jutge a petició fundada del deutor.

Art. 1.433. Si no hi ha béns en el patrimoni deutor per fer efectiu el dret de participació en guanys, el cònjuge creditor pot impugnar les alienacions que hagin estat fetes a títol gratuït sense el seu consentiment i les que hagin estat fetes en frau dels seus drets.

Art. 1.434. Les accions d'impugnació a què es refereix l'article anterior caduquen al cap de dos anys d'haver-se extingit el règim de participació i no es donen contra els adquirents a títol oneros i de bona fe.

CAPÍTOL VI

Del règim de separació de béns

Art. 1.435. Entre els cònjuges hi ha separació de béns:

1r. Quan ho hagin convingut així.

2n. Quan els cònjuges hagin pactat en capítols matrimonials que no regeix entre ells la societat de guanys, sense expressar les regles per les quals s'hagin de regir els seus béns.

3r. Quan s'extingeixi, constant el matrimoni, la societat de guanys o el règim de participació, llevat que per voluntat dels interessats se substitueixi per un altre règim diferent.

Art. 1.436. La demanda de separació de béns i la sentència ferma en què es declari s'han d'anotar i inscriure, respectivament, en el Registre de la Propietat que correspongui, si afecta béns immobles. La sentència ferma també s'ha d'anotar en el Registre Civil.

Art. 1.437. En el règim de separació pertanyen a cada cònjuge els béns que tenia en el moment inicial i els que després adquireixi per qualsevol títol. Així mateix, correspon a cada un d'ells l'administració, el gaudi i la lliure disposició d'aquests béns.

Art. 1.438. Els cònjuges han de contribuir al manteniment de les càrregues del matrimoni. A falta de conveni, ho han de fer proporcionalment als seus recursos econòmics respectius. La feina per a la casa es computa com a contribució a les càrregues i dona dret a obtenir una compensació que el jutge ha d'assenyalar, si no hi ha acord, quan s'extingeixi el règim de separació.

Art. 1.439. Si un dels cònjuges ha administrat o ha gestionat béns o interessos de l'altre, té les mateixes obligacions i responsabilitats que un mandatari, però no té l'obligació de retre comptes dels fruits percebuts i consumits, llevat que es demostrï que els va invertir en atencions diferents de l'aixecament de les càrregues del matrimoni.

Art. 1.440. Les obligacions concretes per cada cònjuge són de la seva exclusiva responsabilitat.

Quant a les obligacions concretes en l'exercici de la potestat domèstica ordinària, els dos cònjuges han de respondre de la forma que determinen els articles 1.319 i 1.438 d'aquest Codi.

Art. 1.441. Quan no sigui possible acreditar a quin dels cònjuges pertany algun bé o dret, els correspon a tots dos per meitats.

Art. 1.442. Declarat un cònjuge en fallida o concurs, es presumeix, llevat que hi hagi una prova en contra, en benefici dels creditors, que van ser donats per ell en la seva meitat els béns adquirits a títol oneros per l'altre durant l'any anterior a la declaració o en el període a què arribi la retroacció de la fallida. Aquesta presumpció no regeix si els cònjuges estan separats judicialment o de fet.

Art. 1.443. La separació de béns decretada no s'altera per la reconciliació dels cònjuges en cas de separació personal o per la desaparició de qualsevol de les altres causes que l'hagin motivat.

Art. 1.444. No obstant el que disposa l'article anterior, els cònjuges poden acordar en capítols que tornin a regir les mateixes regles que abans de la separació de béns.

Han de fer constar en els capítols els béns que cada un aporti de nou i aquests es consideren privatis, encara que, en tot o en part, hagin tingut caràcter de guanys abans de la liquidació practicada a causa de la separació.

Article quart.

Els articles del Codi civil que s'insereixen a continuació queden redactats en la forma que s'expressa:

Article 142. S'entén per aliments tot el que és indispensable per a la manutenció, l'habitació, el vestit i l'assistència mèdica.

Els aliments comprenen també l'educació i la instrucció de l'alimentat mentre sigui menor d'edat i fins i tot després quan no hagi acabat la seva formació per una causa que no li sigui imputable.

Entre els aliments s'inclouen les despeses d'embaràs i part, si no estan cobertes d'una altra manera.

Art. 143. Estan obligats recíprocament a donar-se aliments en tota l'extensió que assenyala l'article precedent:

- 1r. Els cònjuges.
- 2n. Els ascendents i descendents.

Els germans només es deuen els auxilis necessaris per a la vida, quan els necessitin per qualsevol causa que no sigui imputable a l'alimentat, i s'estenen, si cal, als que necessitin per a l'educació.

Art. 144. La reclamació d'aliments, quan escaigui i siguin dos o més els obligats a prestar-los, s'ha de fer per l'ordre següent:

- 1r. Al cònjuge.
- 2n. Als descendents de grau més pròxim.
- 3r. Als ascendents, també de grau més pròxim.
- 4t. Als germans; hi estan obligats en últim lloc els que només siguin uterins o consanguinis.

Entre els descendents i ascendents s'ha de regular la gradació per l'ordre en què siguin cridats a la successió legítima de la persona que tingui dret als aliments.

Art. 146. La quantia dels aliments ha de ser proporcionada al cabal o als mitjans de qui els dona i a les necessitats de qui els rep.

Art. 176. Corresponen al fill adoptiu els mateixos drets i les mateixes obligacions que als fills per naturalesa.

L'adopció causa parentiu entre l'adoptant, l'adoptat, els seus descendents i la família de l'adoptant.

L'adopció confereix a l'adoptant la pàtria potestat sobre l'adoptat menor d'edat. Quan un cònjuge adopti el fill de l'altre, la pàtria potestat s'atribueix a tots dos.

Extingida la pàtria potestat de l'adoptant o adoptants, s'apliquen, si s'escau, les normes de la tutela, excloent de les crides legals els parents per naturalesa.

Art. 177. L'adopció és irrevocable.

La determinació de la filiació que per naturalesa correspongui a l'adoptat no afecta l'adopció.

Poden demanar judicialment que es declari extingida l'adopció:

1r. L'adoptat, dins dels dos anys següents a la seva majoria d'edat o a la data en què hagi desaparegut la incapacitat, sempre que es basi en alguna de les causes que donen lloc al desheretament dels ascendents.

2n. El pare o la mare, dins dels dos anys següents a l'adopció, només en el cas que no hagin intervingut en l'expedient d'adopció ni hi hagin donat el consentiment, si proven que va ser per una causa no imputable a ells.

3r. El ministeri fiscal, sempre que arribin a coneixement seu motius greus que afectin la cura de l'adoptat menor d'edat o incapacitat.

L'extinció de l'adopció no ateny els efectes patrimonials produïts anteriorment.

Art. 179. El fill adoptiu o els seus descendents ocupen en la successió de l'adoptant la mateixa posició que els altres fills o descendents. Els adoptants ocupen en la successió del fill adoptiu i els seus descendents la posició dels ascendents.

Els parents per naturalesa no tenen drets per ministeri de la llei en l'herència de l'adoptat, sense perjudici del que disposa l'article 812.

Art. 184. Llevat que hi hagi un motiu greu apreciat pel jutge, la representació del declarat absent, la perquisició de la seva persona, la protecció i l'administració dels seus béns i el compliment de les seves obligacions correspon:

1r. Al cònjuge present major d'edat no separat legalment o de fet.

2n. Al fill major d'edat; si n'hi ha més d'un, són preferits els que conviuen amb l'absent i el més gran al més petit.

3r. A l'ascendent més pròxim de menys edat d'una línia o de l'altra.

4t. Als germans majors d'edat que hagin conviscut familiarment amb l'absent, amb preferència del més gran sobre el més petit.

Si falten les persones expressades, correspon en tota la seva extensió a la persona solvent de bons antecedents que el jutge, escoltat el ministeri fiscal, designi segons el seu arbitri prudent.

Art. 189. El cònjuge de l'absent té dret a la separació de béns.

Art. 206. Tant el pare com la mare poden nomenar tutor i protutor per als seus fills menors i per als majors incapacitats.

En tot cas és necessari que la persona que es nomeni tutor o protutor no estigui sotmesa a la potestat d'una altra.

Art. 211. La tutela legítima dels menors no emancipats correspon únicament:

1r. A l'avi de menys edat.

2n. Al germà més gran dels que convisqui o hagi conviscut amb el subjecte a tutela.

Art. 220. La tutela dels bojos i sordmuts correspon:

1r. Al cònjuge no separat legalment o de fet.

2n. Al pare i a la mare, amb preferència del que tots dos acordin i, en un altre cas, al que assenyali el jutge, que ha de tenir en compte l'interès de l'incapacitat i la relació afectiva d'aquest amb cadascun dels seus progenitors.

3r. Als fills, amb preferència del que convisqui amb l'incapacitat i del més gran sobre el més petit.

4t. A les persones assenyalades a l'article 211.

Art. 227. La tutela dels pròdigs correspon:

1r. Al pare i a la mare, amb preferència del que tots dos acordin i, en un altre cas, al que assenyali el jutge.

2n. A l'avi de menys edat.

3r. Al fill emancipat més gran.

Art. 229. Aquesta tutela es limita a l'administració dels béns i a la representació en judici del penat.

El tutor del penat està obligat, a més, a tenir cura de la persona i dels béns dels menors o incapacitats que esti-

guin sota l'autoritat del sotmés a interdicció, fins que se'ls proveeixi d'un altre tutor.

Art. 302. El consell de família per als fills no matrimonials es constitueix sota les mateixes regles que el dels fills matrimonials, però s'han de nomenar vocals els parents del pare o la mare legalment conegut.

Si la filiació no està determinada, el consell es forma amb el fiscal del districte, que n'és president, i quatre veïns honorats.

Art. 314. L'emancipació té lloc:

- 1r. Per la majoria d'edat.
- 2n. Pel matrimoni del menor.
- 3r. Per concessió dels que exerceixen la pàtria potestat.
- 4t. Per concessió judicial.

Art. 315. La majoria d'edat comença als divuit anys complerts.

Per al còmput dels anys de la majoria d'edat s'hi inclou complet el dia del naixement.

Art. 316. El matrimoni produeix de dret l'emancipació.

Art. 317. Perquè tingui lloc l'emancipació per concessió dels qui exerceixen la pàtria potestat, cal que el menor tingui setze anys complerts i que la consenti. Aquesta emancipació s'atorga per escriptura pública o per compareixença davant del jutge encarregat del Registre.

Art. 318. La concessió d'emancipació s'ha d'inscriure al Registre Civil i mentrestant no produeix efectes contra tercers.

L'emancipació ja concedida no pot ser revocada.

Art. 319. Es considera emancipat a tots els efectes el fill de més de setze anys que amb el consentiment dels pares visqui independentment d'aquests. Els pares poden revocar aquest consentiment.

Art. 320. El jutge pot concedir l'emancipació dels fills més grans de setze anys si aquests la demanen i amb l'audiència prèvia dels pares:

1r. Quan qui exerceix la pàtria potestat es casi o conviski maritalment amb una persona diferent de l'altre progenitor.

2n. Quan els pares visquin separats.

3r. Quan hi concorri qualsevol causa que dificulti greument l'exercici de la pàtria potestat.

Art. 321. El jutge, previ informe del consell de família, també pot concedir el benefici de la majoria d'edat al sotmés a tutela de més de setze anys que ho sol·liciti.

Art. 322. El major d'edat és capaç per a tots els actes de la vida civil, llevat de les excepcions que estableix en casos especials aquest Codi.

Art. 323. L'emancipació habilita el menor per regir la seva persona i els seus béns com si fos major d'edat; però fins que no arribi a la majoritat l'emancipat no pot agafar diners en préstec, gravar o alienar béns immobles i establiments mercantils o industrials o objectes d'un valor extraordinari sense el consentiment dels pares i, si falten tots dos, sense el del seu tutor.

El menor emancipat pot comparèixer en judici per si sol.

El que disposa aquest article també és aplicable al menor que hagi obtingut judicialment el benefici de la majoritat.

Art. 324. Perquè el casat menor d'edat pugui alienar o gravar béns immobles, establiments mercantils o objectes d'un valor extraordinari que siguin comuns n'hi ha prou, si l'altre cònjuge és major d'edat, amb el consentiment de tots dos; si també és menor es necessita, a més, el dels pares o tutors de l'un i de l'altre.

Art. 492. La disposició que conté el número segon de l'article precedent no és aplicable al venedor o donant que s'hagi reservat l'usdefruit dels béns venuts o donats ni als pares usufructuaris dels béns dels fills, ni al cònjuge supervivent respecte de la quota legal usufructuària si els pares o el cònjuge no contreuen matrimoni ulterior.

Art. 644. Tota donació entre vius, feta per una persona que no tingui fills ni descendents, és revocable pel sol fet d'esdevenir-se qualsevol dels casos següents:

1r. Que el donant tingui fills després de la donació, encara que siguin pòstums.

2n. Que sigui viu el fill del donant que aquest crea mort quan va fer la donació.

Art. 646. L'acció de revocació per superveniència o supervivència de fills prescriu pel transcurs de cinc anys, a comptar des que s'hagi tingut notícia del naixement del darrer fill o de l'existència del que es crea mort.

Aquesta acció és irrenunciable i es transmet, per mort del donant, als fills i als seus descendents.

Art. 741. El reconeixement d'un fill no perd la força legal encara que es revogui el testament en què es va fer o aquest no contingui altres disposicions, o siguin nul·les les altres que tingui.

Art. 761. Si l'exclòs de l'herència per incapacitat és fill o descendent del testador i té fills o descendents, aquests adquireixen el seu dret a la llegítima.

Art. 807. Són hereus forçosos:

1r. Els fills i descendents respecte dels seus pares i ascendents.

2n. A falta dels anteriors, els pares i ascendents respecte dels seus fills i descendents.

3r. El vidu o vídua en la forma i la mesura que estableix aquest Codi.

Art. 808. Constitueixen la llegítima dels fills i descendents les dues terceres parts de l'haver hereditari del pare i de la mare.

Tanmateix, aquests poden disposar d'una part de les dues que formen la llegítima, per aplicar-la com a millora als seus fills o descendents.

La tercera part restant és de lliure disposició.

Art. 814. La preterició d'un hereu forçós no perjudica la llegítima. La institució d'hereu s'ha de reduir abans que els llegats, les millores i altres disposicions testamentàries.

Tanmateix, la preterició no intencional de fills o descendents produeix els efectes següents:

1r. Si tots en resulten preterits, s'anul·len les disposicions testamentàries de contingut patrimonial.

2n. En un altre cas, s'anul·la la institució d'hereus, però valen les deixes i les millores ordenades per qualsevol títol, en la mesura que les unes i les altres no siguin inofioses. Això no obstant, la institució d'hereu a favor del cònjuge només s'anul·la si perjudica les llegítimes.

Els descendents d'un altre descendent que no hagi estat preterit el representen en l'herència de l'ascendent, i no es consideren preterits.

Si els hereus forçosos preterits moren abans que el testador, el testament té tots els seus efectes.

Salvades les llegítimes, té preferència en tots els casos el que hagi ordenat el testador.

Art. 823. El pare o la mare poden disposar en concepte de millora a favor d'algun o alguns dels seus fills o descendents, tant si ho són per naturalesa com per adopció plena, d'una de les dues terceres parts destinades a llegítima.

Art. 831. No obstant el que disposa l'article anterior, es pot ordenar en testament o en capítols matrimonials que si mor el cònjuge atorgant, el vidu o la vídua que no hagi contret noves nocces pugui distribuir, al seu arbitri prudent, els béns del difunt i millorar amb aquests els fills comuns, sense perjudici de les llegítimes i de les millores i de les altres disposicions del causant.

Si no s'ha assenyalat termini, el vidu o la vídua té el d'un any, comptat des de l'obertura de la successió o, si s'escau, des de l'emancipació del darrer dels fills comuns.

Art. 833. El fill o descendent millorat pot renunciar a l'herència i acceptar la millora.

Art. 836. Suprimit.

Art. 837. Si no hi ha descendents, però sí ascendents, el cònjuge supervivent té dret a l'usdefruit de la meitat de l'herència.

La mateixa extensió té l'usdefruit quan els únics hereus forçosos que concorrin amb el vidu o la vídua siguin fills només del seu consort concebut constant el matrimoni de tots dos. La quota usufructuària afecta en aquest cas el terç de millora, i la resta grava el terç de lliure disposició.

Art. 840. Quan sigui el cas que preveu el paràgraf segon de l'article 837, el cònjuge pot exigir que l'usdefruit que gravi la part que rebin els fills li sigui satisfet, per l'elecció d'aquests, assignant-li un capital en diners o un lot de béns hereditaris.

Art. 841. El testador, o el comptador partididor expressament autoritzat per aquell, pot adjudicar tots els béns hereditaris, o una part d'aquests béns, a algun dels fills o descendents, i ordenar que es pagui en metàl·lic la porció hereditària dels altres legitimaris.

També correspon la facultat de pagament en metàl·lic en el mateix cas del paràgraf anterior al comptador partididor datiu a què es refereix l'article 1.057 del Codi civil.

Art. 842. No obstant el que disposa l'article anterior, qualsevol dels fills o descendents obligats a pagar en metàl·lic la quota hereditària dels seus germans pot exigir que la quota sigui satisfeta en béns de l'herència; en aquest cas, cal atènyer-se al que prescriuen els articles 1.058 a 1.063 d'aquest Codi.

Art. 843. Llevat de confirmació expressa de tots els fills o descendents, la partició a què es refereixen els dos articles anteriors requereix l'aprovació judicial.

Art. 844. La decisió de pagament en metàl·lic no produeix efectes si no es comunica als perceptors en el termini d'un any des de l'obertura de la successió. El pagament s'ha de fer en el termini d'un altre any més, llevat que hi hagi un pacte en contra. Corresponen al perceptor de la quantitat les garanties legals establertes per al legatari de quantitat.

Transcorregut el termini sense que el pagament hagi tingut lloc, caduca la facultat conferida als fills o descendents pel testador o el comptador partididor i s'ha de procedir a repartir l'herència segons les disposicions generals sobre la partició.

Art. 845. L'opció de què tracten els articles anteriors no afecta els llegats de cosa específica.

Art. 846. Tampoc no afecta les disposicions particionals del testador assenyalades en coses determinades.

Art. 847. Per fixar la suma que s'ha d'abonar als fills o descendents cal atènyer-se al valor que tinguin els béns en el moment de liquidar-los la porció corresponent, tenint en compte els fruits o les rendes fins aleshores produïts. Des de la liquidació, el crèdit metàl·lic reporta l'interès legal.

Art. 857. Els fills o descendents del desheretat ocupen el seu lloc i conserven els drets d'hereus forçosos respecte a la llegítima.

Art. 913. Si no hi ha hereus testamentaris, la llei defereix l'herència als parents del difunt, al vidu o la vídua i a l'Estat.

Art. 931. Els fills i els seus descendents succeeixen els seus pares i altres ascendents sense distinció de sexe, edat o filiació.

Art. 935. A falta de fills i descendents del difunt, l'hereten els ascendents.

Art. 936. El pare i la mare hereten per parts iguals.

Art. 937. En el cas que sobrevisqui un sol dels pares, aquest succeeix el fill en tota l'herència.

Art. 938. A falta de pare i de mare succeeixen els ascendents més pròxims en grau.

Art. 939. Si hi ha diversos ascendents del mateix grau que pertanyen a la mateixa línia, divideixen l'herència per caps.

Art. 940. Si els ascendents són de línies diferents, però del mateix grau, la meitat correspon als ascendents paterns i l'altra meitat, als materns.

Art. 941. En cada línia la divisió s'ha de fer per caps.

Art. 942. El que disposa aquesta secció s'entén sense perjudici del que ordenen els articles 811 i 812, que és aplicable a la successió intestada i a la testamentària.

Art. 943. A falta de les persones compreses a les dues seccions que precedeixen, hereten el cònjuge i els parents col·laterals per l'ordre que estableixen els articles següents.

Art. 944. En defecte d'ascendents i descendents, i abans que els col·laterals, succeeix en tots els béns del difunt el cònjuge supervivent.

Art. 945. No ha de tenir lloc la crida a què es refereix l'article anterior si el cònjuge està separat per sentència ferma, o separat de fet de comú acord que consti fefaentment.

Art. 946. Els germans i els fills de germans succeeixen amb preferència els altres col·laterals.

Art. 952. Suprimit.

Art. 953. Suprimit.

Art. 954. Si no hi ha cònjuge supervivent, ni germans ni fills de germans, succeeixen en l'herència del difunt els altres parents d'ell en línia col·lateral fins al quart grau, més enllà del qual no s'estén el dret d'heretar abintestat.

Art. 962. L'omissió d'aquestes diligències no basta per si mateixa per acreditar la suposició del part o la falta de viabilitat del nadó.

Art. 971. La reserva cessa, a més, si en morir el pare o la mare que va contraure segon matrimoni no hi ha fills ni descendents del primer.

Art. 973. Si el pare o la mare no han usat, totalment o parcialment, de la facultat que els concedeix l'article anterior, els fills i descendents del primer matrimoni succeeixen en els béns subjectes a reserva conformement a les regles prescrites per a la successió en línia descendent, encara que en virtut de testament hagin heretat de manera desigual el cònjuge premort o n'hagin repudiat l'herència.

El fill desheretat de manera justa pel pare o la mare perd qualsevol dret a la reserva, però si té fills o descendents, cal atènyer-se al que disposen l'article 857 i el número 2 de l'article 164.

Art. 975. L'alienació que dels béns immobles subjectes a reserva hagi fet el vidu o la vídua després de contraure segon matrimoni subsisteix únicament si, en morir, no queden fills ni descendents del primer, sense perjudici del que disposa la Llei hipotecària.

Art. 980. L'obligació de reservar imposada als articles anteriors també és aplicable:

1r. Al vidu que durant el matrimoni hagi tingut, o en estat de viduitat tingui, un fill no matrimonial.

2n. Al vidu que adopti plenament una altra persona. Se n'exceptua el cas que l'adoptat sigui fill del consort del qual descendeixen els que serien reservataris.

Aquesta obligació de reservar produeix efecte, respectivament, des del naixement o l'adopció del fill.

Art. 1.045. No s'han de portar a col·lació i partició les mateixes coses donades, sinó el seu valor en el moment en què s'avaluïn els béns hereditaris.

L'augment o el deteriorament físic posterior a la donació i encara la seva pèrdua total, casual o culpable és a càrrec i a risc o a benefici del donatari.

Art. 1.057. El testador pot encomanar per un acte entre vius o «mortis causa», per a després de la seva mort la simple facultat de fer la partició a qualsevol persona que no sigui un dels cohereus.

Si no hi ha testament, comptador partididor designat al testament o vacant el càrrec, el jutge, a petició d'hereus i legataris que representin, almenys, el 50 per 100 de l'haver hereditari, i amb la citació dels altres interessats, si el seu domicili és conegut, pot nomenar un comptador partididor datiu, segons les regles que la Llei d'enjudiciament civil estableix per a la designació de perits. La partició realitzada així requereix l'aprovació judicial, tret del cas de tenir la confirmació expressa de tots els hereus i legataris.

El que disposen aquest article i l'anterior s'ha d'observar encara que entre els cohereus hi hagi algun menor d'edat o subjecte a tutela; però en aquest cas el comissari ha d'inventariar els béns de l'herència, amb citació dels cohereus, creditors i legataris.

Art. 1.060. Quan els menors o incapacitats estiguin legalment representats en la partició, no cal la intervenció ni l'aprovació judicial.

Art. 1.458. El marit i la muller es poden vendre béns recíprocament.

Art. 1.810. Per transigir sobre els béns i els drets dels fills sota la pàtria potestat s'apliquen les mateixes regles que per alienar-los.

Art. 1.811. El tutor no pot transigir sobre els drets de la persona que té en guarda sinó en la forma que prescriu aquest Codi.

Article cinquè.

Es modifiquen en els paràgrafs que es precisen els articles que s'indiquen a continuació:

Art. 148. S'afegeix un paràgraf més a aquest article, que diu el següent:

«El jutge, a petició de l'alimentat o del ministeri fiscal, ha d'ordenar amb urgència les mesures cautelars oportunes per assegurar els avançaments que faci una entitat pública o una altra persona i proveir les necessitats futures.»

Art. 172. Queda suprimit el paràgraf 4t, i redactat de la manera següent el supòsit tercer del paràgraf 5è:

«Un dels cònjuges sense consentiment de l'altre, llevat del que disposa el paràgraf primer de l'article 178.»

Art. 173. L'últim paràgraf queda redactat d'aquesta manera:

«El jutge, encara que hi concorrin tots els requisits necessaris per a l'adopció, ha de valorar sempre la conveniència per a l'adoptat, d'acord amb les circumstàncies de cada cas, i molt especialment si l'adoptant té fills.»

Art. 174. L'apartat b), paràgraf 2n, queda redactat de la manera següent:

«En tots dos casos, per apreciar l'abandonament n'hi ha prou que hagin transcorregut trenta dies continuats sense que la mare, el pare, el tutor o altres familiars del menor s'hi interessin de manera efectiva, mitjançant actes que demostrin la seva voluntat d'assistència. La mera petició de notícies no interromp per si sola el termini esmentat.»

Art. 178. El primer paràgraf queda redactat de la manera següent:

«Només poden adoptar plenament: els cònjuges que visquin junts i procedeixin de comú acord; el cònjuge separat legalment; les persones en estats de viduitat, solteria o divorci, i un dels cònjuges, el fill del seu consort.»

Art. 180. El paràgraf 1r d'aquest article queda redactat així:

«L'adopció simple no exigeix altres requisits que els que preveu amb caràcter general la secció primera

d'aquest capítol. Respecte al cònjuge separat legalment regeix el que estableix el paràgraf 1r de l'article 178.»

El tercer paràgraf queda substituït pels següents:

«Adoptat i adoptant no tenen entre si drets legítims i la seva presència no influeix en la determinació de les llegendes alienes.

En la successió intestada, el fill adoptiu o els seus descendents i l'adoptant han de ser cridats immediatament després del cònjuge vidu, amb exclusió dels col·laterals. Si s'escau, el fill adoptiu o els seus descendents exclouen l'adoptant o adoptants.»

Art. 225. El paràgraf 2n queda redactat així:

«El cònjuge del declarat pròdig administra:

1r. Els béns dels fills comuns.

2n. Els béns de guanys.

3r. Els administrats pel pròdig que per capítols o escriptura pública estiguin especialment afectes a l'aixecament de les càrregues del matrimoni. Per alienar aquests béns necessita una autorització judicial.»

Art. 692. El primer paràgraf queda redactat de la manera següent:

«Per a la pràctica de les diligències expressades a l'article anterior han de ser citats, tan aviat com sigui possible, el cònjuge supervivent, si n'hi ha, els descendents i els ascendents del testador, i si no hi ha uns ni altres, els germans.»

Art. 818. El paràgraf 2n queda redactat de la manera següent:

«Al valor líquid que tinguin els béns hereditaris s'ha d'afegir el de les donacions col·lacionables.»

Art. 853. El paràgraf 1r queda redactat d'aquesta manera:

«També són causes justes per desheretar els fills i els descendents, a més de les que assenyala l'article 756 amb els números 2n, 3r, 5è i 6è, les següents.»

Art. 854. El paràgraf 1r queda redactat així:

«Són causes justes per desheretar els pares i els ascendents, a més de les assenyalades a l'article 756 amb els números 1r, 2n, 3r, 5è i 6è, les següents.»

La causa primera fa referència a l'article 170.

Art. 978. El número 1 queda així:

«1. La restitució dels béns mobles no alienats en l'estat que tenien en el moment de la seva mort.»

Art. 1.280. El número 3r d'aquest article queda redactat així:

«3r. Els capítols matrimonials i les seves modificacions.»

Art. 1.903. El paràgraf 2n d'aquest article queda redactat així:

«Els pares són responsables dels danys causats pels fills que estiguin sota la seva guarda.»

Article sisè.

Els articles 834 a 840, 841 a 847, 935 a 942, 943 a 955 i 956 a 958 han de ser precedits, respectivament, de les rúbriques següents: «Secció setena. Drets del cònjuge vidu», «Secció vuitena. Pagament de la porció hereditària en casos especials», «Secció segona. De la línia recta ascendent», «Secció tercera. De la successió del cònjuge i dels col·laterals» i «Secció quarta. De la successió de l'Estat.»

El títol XI del llibre primer canvia la rúbrica per la següent: «De la majoria d'edat i de l'emancipació». S'hi suprimeixen la divisió en capítols i les seves rúbriques.

DISPOSICIONSTRANSITÒRIES

Primera.—La filiació de les persones, així com els efectes que hagi de produir a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, es regeixen per aquesta amb independència de la data de naixement i del moment en què la filiació hagi quedat legalment determinada.

Segona.—Els fills legítims per concessió tenen els mateixos drets successoris i d'aliments que els que estableix aquesta Llei per als fills la filiació dels quals no sigui matrimonial.

Tercera.—Les accions concernents a la filiació nascudes de conformitat amb la legislació anterior duren el temps que assenyali aquesta legislació, llevat que per la nova tinguin més termini.

Quarta.—Llevat del que disposa la disposició anterior, quan el fill hagi nascut amb anterioritat a l'entrada en vigor d'aquesta Llei i en aquest moment no tingui en les relacions familiars la possessió d'estat de fill respecte al marit de la mare, aquest pot impugnar la seva paternitat dins el primer any de vigència de la nova Llei.

Cinquena.—El reconeixement d'un fill que, segons la legislació anterior, tingui la condició d'il·legítim no natural, determina la seva filiació amb els efectes que li atribueix aquesta Llei, sempre que es compleixin els requisits que aquesta exigeix.

Sisena.—Les sentències fermes sobre filiació no impedeixen que es pugui tornar a exercir l'acció que es fonamenta en proves o fets només previstos per la legislació nova.

Setena.—Les accions de filiació es regeixen exclusivament per la legislació anterior quan el progenitor qüestionat o el fill hagi mort en entrar en vigor aquesta Llei.

Vuitena.—Les successions obertes abans d'entrar en vigor aquesta Llei es regeixen per la legislació anterior i les obertes després per la nova legislació.

Novena.—L'atribució de la pàtria potestat i el seu exercici es regeixen per aquesta Llei, a partir de la seva entrada en vigor, sigui quina sigui la data del naixement del fill.

Desena.—Mentre no es modifiqui la Llei d'enjudiciament civil, s'han d'aplicar les normes de la jurisdicció voluntària a les actuacions que se segueixin:

Primer.—Per atorgar les autoritzacions judicials que preveu aquesta Llei.

Segon.—Per resoldre les controvèrsies sorgides en l'exercici de la pàtria potestat i en les relacions personals i patrimonials dels cònjuges quan per la seva pròpia naturalesa exigeixin una resolució urgent.

En aquest procediment els recursos s'admeten, en tot cas, en un sol efecte.

Queda sempre estalvi l'exercici de les accions corresponents en la via judicial ordinària.

Onzena.—Els organismes tutelars ja constituïts no queden modificats per les disposicions d'aquesta Llei, però les alteracions ulteriors s'han d'ajustar al que s'hi disposa.

DISPOSICIÓ FINAL

El Govern, en el termini de sis mesos, ha de disposar la creació i la posada en marxa del nombre de jutjats de primera instància necessaris, a les capitals en què estigui separada la jurisdicció civil de la penal, que per la seva població i nombre d'actuacions relatives al dret de família ho requereixin, els quals han de conèixer de manera exclusiva, per la via del repartiment, de les

actuacions judicials que preveu el títol VII del llibre I del Codi civil.

Per tant,

Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei i que la facin complir.

Palau Reial de Madrid, tretze de maig de mil nou-cents vuitanta-u.

JUAN CARLOS R.

El president del Govern,
LEOPOLDO CALVO-SOTELUY BUSTELO

12241 LLEI 12/1981, de 13 de maig, per la qual s'aprova el Concert Econòmic amb la Comunitat Autònoma del País Basc. («BOE» 127, de 28-5-1981.)

JUAN CARLOS I, REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei.

Sapiguen: que les Corts Generals han aprovat la Llei següent i jo la sanciono.

Article únic.—S'aprova el Concert Econòmic amb la Comunitat Autònoma del País Basc a què es refereix l'article quaranta-u de la Llei orgànica tres mil nou-cents setanta-nou, de divuit de desembre, de l'Estatut d'autonomia per al País Basc.

ANNEX

Acord primer.— Aprovar el text del Concert Econòmic entre l'Estat i el País Basc que s'incorpora a aquesta acta.

CAPÍTOL PRIMER

TRIBUTS

Secció 1a

NORMES GENERALS

Article primer.— *Durada del Concert Econòmic.*

Aquest Concert Econòmic acordat entre l'Estat i el País Basc, de conformitat amb el que disposa el seu Estatut d'autonomia, dura fins al dia trenta-u de desembre de l'any dos mil u.

Article segon.— *Competències de les institucions dels Territoris Històrics.*

U. Les institucions competents dels Territoris Històrics poden mantenir, establir i regular, dins el seu territori, el règim tributari, llevat dels tributs que s'integren en la renda de duanes, els que actualment es recaptin a través de monopolis fiscals i la imposició sobre alcohols, la regulació dels quals és competència de l'Estat.

Dos. L'exacció, gestió, liquidació, inspecció, revisió i recaptació dels tributs que integren el sistema tributari dels Territoris Històrics correspon a les diputacions forals respectives.

Article tercer.— *Principis generals.*

U. El sistema tributari que estableixin els Territoris Històrics ha de seguir els principis següents: